

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1984
FORFATTER:	Inge Ladegaard
TITEL:	Hjemme i Adelgade
KORT RESUME:	Erindringer fra Kolding, især Adelgade omkring 1926.

Hjemme i Adelgade

Erindringer fra Kolding omkring 1926

Af Inge Ladegaard

De erindringer jeg har fra Adelgade, hvor jeg er født, og hvor jeg boede i den tidlige barndom, er egentlig ikke mange, men det er alligevel som om, at de få der er, har efterladt en mindelse om en helt anden tid. De bærer med sig indtryk af steder og personer fra byen, som man blot kendte og så i forbindelse med hjemmet i Adelgade.

Vort hjem var i disse år lejligheden over en mindre herreekviperingsforretning Adelgade nr. 6, som min far drev.

Fra bagsiden af huset førte en smal have, med lysthus op til slotsbanken, hvorpå slotsruinen dannede en ganske selvfølgelig baggrund.

Vore spadsereture gik naturligvis tit til disse steder, men vi måtte udenom, op gennem Markdannersgade for at nå op til slottet. Vores have havde ikke nogen direkte adgang, sådan som tilfældet var fra Kysters have.

Huset ved siden af os, nr. 8, var beboet af familien Kyster, og det hændte, at jeg kom med far og mor til guldsmeden, hvor det ringlede som med sølvklokker, når man åbnede døren til forretningen.

I legetøjsforretningen, hos frøken Kyster, kom jeg nok lidt tiere, og her kunne købes dukker og andet

legetøj – og perler til at trække på snore. Hvad jeg husker bedst fra disse gamle forretninger, er dog atmosfæren og duften, og så det, at det bestemt var noget særligt at komme derind. Den tredie Kyster, skomageren, var min gode ven. Han gav sig tid til at snakke med en pige på fire år, og jeg fik lov til at prøve sko, selvom der ikke lige skulle købes nogen.

På modsat side af gaden efter musikhandler Marcus og bogbinder Jürgensen lå en cigarforretning, der tilhørte fru Marie Erichsen. I forretningen brændte altid en gasflamme over disken, så herrerne kunne få ild på cigaren, inde de forlod forretningen.

Fru Erichsen var bekendt af min bedstemor og havde somme tider besøg af sit barnebarn Else Møller, der var fra Ålestrup. Aldrig har jeg senere i livet hørt om Ålestrup uden at tænke på Else Møller, men det er godt nok heller ikke et bynavn, man træffer på hver dag.

Den store hjørneejendom på Kirketorvet tilhørte uldhandler Knudsen, og da min bror var ven med den yngste dreng, var det også et sted, vi kom nu og da.

De to drenge krydsede rundt på Kirketorvet og i

de andre fredelige gader i byen og havde fundet ud af, hvornår guldsmeden gik sin tur. Så gjaldt det om at være i nærheden, for hvis man tog huen af og sagde: God morgen, hr. Kyster, vankede der altid en skilling. Rygtet sagde, at denne trafik godt kunne gentages flere gange om dagen, fordi hr. Kyster altid havde så meget at tænke på.

Når mor og jeg gik tur til slotshaven, passerede vi Asylet i Markdannersgade, hvor børnene legede bag stakitværket ud mod gaden. Her hørte jeg dem synge »Jeg ved hvor der findes en have så skøn« med de rigtige krøller på ordene – »hvor fu-u-lene kvidre i løvhækkens ly, og flyve hver morgen med sang under sky«.

Det var småt med jævnaldrende i Adelgade og altså ikke nogen legekammerater, men mor fik da mobiliseret nogle piger fra en nærliggende gade, og med dem og en hund og en kat inden for rækkevidde var man ikke helt fortabt i de voksnes verden. Med i billedet fra den tid hører synet af hotelejer Lundgren med rent, hvidt bind om hagen, der slank og velpudset styrede sin smukke hest ud fra Hotel Koldings gård på vej til sin daglige ridetur.

Til det mindre festlige hører erindringen om »Gammel Kesten«, der støttet til en miserabel barnevogn, hvorpå der lå to stokke, gik rundt og samlede klude og flasker, som hun nok senere solgte til Grau. Kesten kom somme tider ind og fik sin middagsmad i køkkenet hos os og velsagtens også andre steder. Hun gik meget dårligt, og havde brug for begge stokke, når hun slap barnevognen for at bevæge sig op ad trapperne. Hvor hun boede i byen, eller hvad hendes efternavn var, ved jeg ikke, men hun er en af de figurer, der står i erindringen. Der var ligesom noget sammenknuget over hende, og hendes tale var anstrengt.

Når der skulle vaskes storvask, kom madam Mad-

sen, der også havde vasket i min mors hjem i Låsbygade. Jeg husker hende som sød og stille, med alvorlige øjne og med fingrene helt rynkede af sæbevand. Jeg kom med mor til hendes fødselsdag.

Med i barndommens liv hører naturligvis bedste-forældrene, der vel ikke boede i Adelgade, men ofte kom der. Min farmor, lille bedstemor, som vi kald-

Inge Ladegaard og hendes mor Maria Jensen ca. 1924.

Købmand Arthur Jensen, Adelgade 6, ca. 1925.

te hende, blev tidligt enke. Hendes mand havde været beslagssmed i Ny Østergade, Skarbyes Gård, lige op til Højskolehjemmets gård. Der blev bl. a. skoet heste, og en bemærkning fra min far, når han talte om sin barndom, hænger i erindringen. »Jeg glemmer aldrig, hvor de skreeg, de heste«, og her sagde far ikke skreg, men skreeg.

Min bedstemor tjente som ung hos apoteker Rinks på Torvet og levede hele sit liv i Kolding. I al den tid jeg husker, boede hun i Industriforeningens stiftelse på Tøndervej. Pladsen var ikke stor, men ikke destomindre havde hun her tre børnebørn på ferie i nogle dage. Den ene af os sov på den røde

sofa i den pæne stue, den mindste i sengen hos bedstemor og jeg fik tildelt pladsen på den grønne sofa i den lille stue, der også var soveværelse. En dejlig ferie med udflugt til slotshaven og medbragt mad og saftvand blev brat afbrudt, da hendes bror fra København meldte sin ankomst. Vi tre måtte hurtigt ud af klappen og onkel Hans rykkede ind på den røde sofa. Vi mente, at bedstemor var lige så ked af det, som vi var, og vi har aldrig glemt det!

Bedstemor var en from og god kristen og en flittig kirkegænger i Sankt Nikolaj. Hun var altid i gang med strikketøj, især til sine syv børnebørn, og hvad der ikke er gået igennem hendes hænder af uldtrøjer i to ret og to vrang er ikke værd at nævne.

Bedstemor var næsten altid hjemme, men helt forkert var det, når der sad en seddel på døren med »Kommer snart« (med d) eller »Er på Kirkegården«.

Somme tider var jeg med hende på kirkegården, hvor der op til søndagen med en lille rive blev revet i bølger foran jernstakittet. Jeg har senere øvet mig i det med bølgerne, men det er slet ikke så let – at blive ved med. Men bedstemor havde håndlaget.

Når det skete at mor sagde: »I næste uge tror jeg, vi ta'er prismekronen«, var der opræk til hovedrenøgøring, og bedstemor blev indkaldt. Mor stod på stigen og tog ranker og prizmer ned hver for sig, og jeg bar dem på en lille bakke ud i køkkenet til bedstemor, der vaskede dem i sæbevand og tørrede dem og lagde dem på en ren serviet på bakken, hvorefter jeg bragte stadsen tilbage til mor på stigen.

I Låsbygade boede bedstefar og bedstemor i lejligheden over forretningen med barnevogne i nr. 89. Jeg husker det store messinghåndtag på glasdøren ud mod gaden, den røde løber med messingstængerne op ad trappen og dagligstuen med klun-

kemøblerne og den store skål med kunstige frugter på bordet.

Engang sagde bedstefar til mig: »Kan du se det billede (en stor kultegning af min mormor) der hænger der på væggen. Det har hængt der altid, og nu er det ligesom det er fotograferet ned i fernissen på gulvet nedenunder. Kan du se det?«. Min barnlige fantasi kunne sagtens gå med på den tanke, og da han sagde, at jeg var den eneste, foruden ham selv, der kunne se det, blev jeg meget glad.

Senere har jeg tænkt, at han nok har prøvet sin teori på andre mere realistiske sjæle, men uden held.

Bedstemor var fra Faustrup i Sønderjylland og havde hele sin store familie deromkring. Med hende kom Sønderjylland og fortællinger om flugt over grænsen og brødre i fremmed krigstjeneste ind i det daglige liv og blev nærværende.

Een gang om året, på bedstemors fødselsdag, kom alle søstrene, Stine og Jane og Magda og hvad

de ellers hed på besøg samtidig medbringende skumkager og torter og småkager til et større kaffebord, og så gik snakken ellers på sønderjysk.

Når vi somme tider kørte på besøg i Haderslev, og bedstemor var med i bilen, vidste vi med sikkerhed, at når vi kom til et bestemt sted, hvor vejen gik fra til Faustrup, ville bedstemor give et nik med hovedet i den retning, og med højtid i stemmen udtale: »Der går vejen hjemtil«.

Den bedstemor, der her omtales, var min bedstefars anden kone. Hans første kone, min mors mor, var Cecilie Damgaard fra Hylke, der døde som syvogtyveårig af tuberkulose fra sin mand og tre små børn. Det er klart, at fortællingen om hende kom til at stå i et forklaret skær og nok fik en særlig plads i sindet hos børn, der ikke tidligere havde været det med døden på nærmere hold.

Efter nogle år flyttede vi fra den indre by til Ålykkevarteret, og her blev det kammeraterne og skolen, der kom til at præge livet.